

ՅԵՐԵՒԱՆ-ԻՍՏԱՆԻ ԳԵՂԵՍ

Հ. ՄԱՄՈՒՐԻԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Տարեկան 700 դր.
Վեցամսեայ 350
Տասնամսեայ 700
Երեսնամսեայ 1050
Ստանդարտ 1 տարեկան 7 տարեկան

Բաժանորդագրութիւնը կ'սկսուի
մայիս 1-էն 15-ին

100 ՓԱՐԱ

Fondateur

M. MAMOURIAN

Directeur-Rédacteur en chef

H. MAMOURIAN

Arévélian Mamoul,

JOURNAL ARMÉNIEN

QUOTIDIEN

100 ՓԱՐԱ

Օրաթերթ ազգային եւ փառապաշտօնային

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

(Մեր մանաւարտ խմբագրի)

Կ. Պոլիս, 5 Մարտ 1921

Այս օրը մեր սահմանադրական տարե-
գրութեան մէջ աննախընթաց եղող
անվտանգութեան քուէով մը տապա-
կեցաւ:

Այս վախճանը արդէն ամիս ու կէս
է որ յայտնի էր և կ'ապաստէր չե-
տեաւոր ասիական իր շահագրգռական
իրողութիւն մը չէ որ հողորդի կ'ու-
ղէր:

Հարկ էր որ Քաղ. Ժողովը ինչպէս
և ինչպէս:

Անոր անկումը վճռուած էր ար-
դէն վաղուց:

Վերջին Ժողովը իր եզրակացու-
թիւնովը երբեք նորութիւն մը չէ որ
կը բերէր Սահմանադրական պատմա-
կան մնալու հանգամանք մը ունի, ա-
նոր համար որ առաջին անգամ է որ մեր
մէջ Քաղ. Ժողովը անվտանգութեան
քուէ կ'առնէ և այսպէս կ'իյնայ:

Ազգ. Ժողովի անվտանգութեան ա-
ռարկայ եղած Քաղ. Ժողովին գրե-
նուած են ասկէ առաջ, սակայն անոր
ժամանակին զիտցած են չարժիք և
խոյս տալ անվտանգութեան քուէէն:

Անոր օրինակը տեսնուեցաւ երբ
Առաջին Զարդէն յետոյ Գարաշեան-
Շահինյան-Ջոհրուպ վարչութիւնը հը-
րաժարեցին յետոյ Դուրեան Պատ-
րիարքը, ասանց որեւէ հրաշխիք և ա-
պաստութիւն ստանալու Պատրիարքը
աթոռ դարձնելու առաջարկ բերաւ
Ազգ. Ժողովին:

Ազգ. Ժողովը փոխանակ այս առա-
ջարկը ընդունելու իր մէջէն Բ. Դրան
կեա քանակեցելու համար յանձնաժո-
ղով մը կարգեց: Այս յանձնաժողո-
վին անգամներէն մին՝ Մինաս Զէրազ
հրաժարեցաւ պատճառաբանելով թէ
այս որոշումը անվտանգութեան մըն
էր Քաղ. Ժողովին դէմ: Մտածելու
այս եղանակը բաւական եղաւ արդէն
որ Քաղ. Ժողովը անմիջապէս իր հրա-
ժարականը տայ և քաշուի:

Մինաս Զէրազ ընդհանուր կիրպով
արդէն մտքերու մէջ տեղ գտած գա-
ղափար մը արտայայտելով այսպէս
մտայնութիւնը պատկերացուցած կ'ը-
լար և Քաղ. Ժողովը պատեհ ժամուն
խոյս կուտար պատասխանատու-
թեան:

Ընդհակառակը արդի Քաղաքական
Ժողովը քաղաքական ուղի մնաց և ներ-
կայացուց իր հրաժարականը երբ ար-
դէն անվտանգութեան արտայայտու-
թիւններ եղած և հարցապնդում մը
ուղղուած էր իրեն դէմ:

Քաղ. Ժողովը չուզեց դառնալիք
ըլլալ և պատնէշին վրայ մեռաւ, ա-
նիկա պէտք է ըսենք ի պատիւ իրեն,
մենք որ պարտինք մեծանշանորդ յար-
գանք:

Իր օրհանգիստ կռիւին մէջ որ ա-
սիական զինք մէկ ու կէս ամիս զինքը
գտապահեցողներուն դէմ, կրցաւ կա-
րգել խոցել Դաշնակցութիւնը, որուն
անպարտելի մէկ արարքը իր բոլոր
ազգայնայնոր իրենց հայհոյութիւննե-
րուն ճոխ բառաւթերովը չկրցան
ծածկել:

Պ. Ամատունի Ժողովին մէջ չվա-
րանեցաւ իր երբեմնի պաշտօնակից-
ներէն մէկը «լէք» կոչելու և Քաղ.
Ժողովի անդամներէն մէկը առանց
քաշուելու «Լաւաճ» կոչեց Պ. Ա-
մատունին և բոլոր Դաշնակցութիւնը
Իսկ Տօքթ. Բարսեղեան, չարաղէտ
«Թէլէֆօն»ին պատկառելի հեղինակը,
զերպանց ճիշդը ըրաւ ինքզինքն և
իր կուսակցութիւնը արգարացնելու
համար սակայն իր իսկ գրած առդե-
րով — երբեմն հրատարակուած «Ճա-
կատարար»ին մէջ — ջախջախե-
ցաւ:

Անիկա ստեղծու շարքով մը պար-
տեկել ուղեց նաեւ Դաշնակցութեան
միջամտութիւնը Իրանումեան խնդ-
րոյն և այս կուսակցութեան կատա-
րած սխտուր դերը այս գործին մէջ,
ցոյցին կազմակերպութեան և թէ ան-
կէ յետոյ կատարուած քանակցու-
թեան մէջ, բերելով իր անխորհուրդ
և չահախորհական մասնակցութիւնը:

Ս. Պատրիարքը շատ բացայայտ կեր-
պով ցոյց տուաւ թէ ինչպէս առանց
իր հաւանութիւնը և հաճութիւնը
առնելու զինքը իրաւարար յոռիմա-
ժողովի մը անդամ կարգած էին և
այս իրողութիւնը ինք նոյն ինքն Պ.
Բարսեղեանէն իմացած էր:

Տօք. Բարսեղեան իշատ անգամներ
պտտապաշտ Ժողովին մէջ ըսելով թէ
«սուտ է, սուտ է», սակայն իր ստո-
րագրութեան տակ գրուած բացատը-
րագիրը նոյնիսկ իրեն դէմ կը բողո-
քէր և ցոյց կուտար թէ այդ թէլէֆօն
որուն իրաւաւոր «Լաւաճ» անունը
կուտար ինքն, իրաւամբ տխուր իրա-
դարձութեանց քողամերկումը եղած
էր և զոր այսօր Դաշնակցութիւնը ան-
գոր էր թօթափելու իր վրայէն:

Եւ հոս չմտած յատկապէս յի-
շատակելու իրողութիւն մը որ մաս-
նաւորապէս ունկնդիրներու բաժինին
մէջ քովս կեցող պարոն մը դիտել
տուաւ և որ թերեւս ուրիշներու ալ
ուշագրութեան չվերաբեցաւ:

Պ. Սարգիս Սրենց, Դաշնակցական
երեսփոխաններու ամենէն շատախո-
սը, ամենէն դիւրաբարբոքը և ամենէն
աւելի նախանձախնդրը Դաշնակցու-
թեան անունին և պատիւին պահպա-
նութեան, հակառակ անոր որ Ժողո-
վին առաջին մասին մէջ Ժողովին բա-
րեկարգութիւնը խանգարելու և դի-
ւանը զայրացնելու պատճառ եղած
էր, երբ Իրանոսեան հարցը սկսաւ
վիճարկուել, նոյնիսկ բառ մը չար-
դեց չուզեց և աչքերը բաց իսկ ունկն-
դել չուզեց փոխանակուել խօս-
քերը, աչքերը գոց սուտ քուն ձեա-
ցաւ:

Այս խորհրդաւոր լուսկեացութիւնը
և այս կեղծ արգարիք ընդը բացատը-
րութեան կը կարօտի, մանաւանդ երբ
նկատի առնենք Պ. Սարգիս Սրենցի
լէւալէ գրեթէ որ կարծեմ թէ անիկա
ունի 3-4 ամիսէ ի վեր՝ յորմէ հետէ
նախորդ լէւալէ Ազգ. երեսփոխան-
կան Ժողովի սրահը Պոլսու փաշա Նու-
պարի հրաժարականին առթիւ ըմբը-

ԶԱՅՅԵԼՈՒՄՆ ՄԵՐ

Այս եղա՞ն հիմա, տ'նպատի տը-
սորական, հաւնեցա՞ր ըրածիդ ովա-
սիսի յոգնաբեկ ուղեւորդ, դո՞ւ որ վե-
րացական աշխարհներէն հրաժեշտ
առի, թողուցիր կրթութեան սրբա-
վայրերը. թօթափեցիր ոտքերուդ փո-
շին և սլացաւ գործնական աշխարհին
մէջ, եղա՞ն այս, և ինչպէս՞ կ'չփոթես
վերացականը՝ գործնականին հետ,
դո՞ւ որ գործնական աշխարհի վրայ,
ակամայ աքսորա՞յքդ պահուէն արդէն
ուսած ըլլալու էիր թէ գործնակա՞ն
աշխարհին մէջ, բանաստեղծութիւնով
և անկայուն տուեալներու վրայ կա-
րելի չէ կերտել ու հիմնել ոչ մէկ ար-
դիւնաբեր գործ:

Եւ այս բոլորը զիտանալ՝ դարձ-
եալ ձեռք կ'առնես բանաստեղծական
փետուր գրիչդ և ազգային փոխառու-
թեան դրամները վերագործնելու ո-
րոշման դէմ հրեղէն շանթեր կ'տեղադ-
րուցուես բանաստեղծի գրիչովդ:
«Մարտիրոս բայց անմահ Հայաստա-
նի ճակատագրին» դէմ հայհոյանք մը
համարելով այդ դրամներու վերա-
դարձուիլը, մինչդեռ պէտք էին Բա-
րիկ՝ Երեսնեան Հանրապետութեան
խաղաղ ներկայացուցիչին անուան ի-
մացութեան...

Ե՛հ, ինչ ընենք, այսպէս է աշ-
խարհ, ապերախտ, անկարեկիր, անու-
ղոք բոլոր անոնց դէմ որոնք Հայրե-
նիքի վերաշինութիւնը Բարեգեան
պարանքներու մէջէն, ձրկակներէն
պաշարուած, կ'յաւակնին վարել...

Ձէ՛ իմ միւսմիտ անուշիկ Որբիւ-
հանս, այդքան յառաջ մի՛ երթար,
Ազգային փոխառութեան, այսինքն եւ
կո՛ւր ընդունէ, և ինծի հետ ըսէ,
«Հանգանակութեան» դրամները վե-
րագործնելու որոշումը, «Հայրեան
անաթոն» արարք մը չէ, այդ դրամ-

Համարտակա՞ն կրկեսի մը վերածելու
փորձ ըրաւ... պոլիտիկեան թափեցով
մը խեղդել փորձելով մեծամտանու-
թեան ձայնը:

Դաշնակցութեան պատիւը խնդրոյ
տակ եղած խնդրոյ մը մէջ կուսակ-
ցութեան չեքքին այս լուսկեաց գիր-
քը խորապէս զարմանալի է և շատ
ու շատ բացատրութեան կարօտ:

Եւ հոս առանց վարանման կ'ար-
ձանագրեմ ի պատիւ իր անձին այս
պարագան և կը կարծեմ միամտօրէն
թէ Պ. Սարգիս Սրենց իր կուսակցու-
թեան այս արարքին համարիտ չէր և
զայն անպաշտպանելի նկատուէն հա-
մար էր որ նախամեծար համարած էր
բնաւ բերանը չբանալ:

Ազգ. Ժողովին վերջին իրաւունք մէջ
նոյնպէս նոր յայտնութիւն մը եղաւ
Տօք. Գր. Դաւիթեանի փաստացի տը-
րամաբանական վերլուծումը ու ջախ-
ջախէ պատճառաբանութիւնը, ցոյցին
հանգամանքին և վարչութեան անգո-
րութեան փաստարկութեան մասին:
Նախորդ Քաղ. Ժողովի Ատենակե-
սը ցոյց տուաւ իր ողջմիտ դիտողու-
թիւններովը և հասուն դատողութիւն-
ներովը թէ որքան լաւ ըմբռնած էր
Ազգ. Իշխանութեան բարոյական հե-
ղինակութիւնը և զայն բարձր պահե-
լու որքան նախանձախնդիր էր:

Անոնք որոնք նախորդ Քաղ. Ժողո-
վը ապիկար որակեցին, այսօր պէտք

ները ետ տոնողները «արիւնքամ»
Հայրենիքին առջև պատասխանատու
չպիտի մնան, այլ միայն կ'ընդունին
ըսածիդ պէս, որ «բարոյական անդա-
մալութեան» պիտի յառաջ բերեն
բոլոր այն ոչնչութիւններուն համար,
որոնք ժողովուրդին դրամներով այս-
քան տարիներ անտ, որոնք եւ-
րոպայի մայրերուն վրայ սլացացին
ընկերներու և ընկերուհիներու հետ,
որոնք տղատ սիրոյ քաջարի ասպետ-
ներ հանդիսացան, որոնք անմարտելի
վարպետութիւններով այս ժողո-
վուրդի մէջ ապականութիւն սերմա-
նեցին, որոնք այլանդակ սկզբունք-
ներով ուղեցին կառավարել դէպքերու
ծնունդ հանրապետութիւն մը...

Եւ դո՞ւ, ազնիւ սիրտ, ինչպէս կը
յանդգնիր այդտեսակ հեռագիր մը
ուղղել Պոլիս, երբ դո՞ւ ամենքէս լաւ
գիտես, որ զէնքերու, որբերու, ու-
տեստեղծներու, վերջապէս մէկ խօս-
քով զէպի հայրենիքը զրկուելու հա-
մար Բարիկ Ահարոնեանիդ գրկը-
ւած բոլոր գումարները, տարիներէ ի
վեր իր անուան ի պահ գրուած են դը-
րամատուներու մէջ և որոնցմով կը
սնանին ինք և իր բոլոր արբանակ-
ները, իրենց ճամբորդութիւններուն և
վարած փարթամ նիստ ու կացերուն
մէջ: Երբ դո՞ւ ինքզ լաւ գիտես այս
բոլորը, երբ դո՞ւ ինքզ լաւ գիտես...

Ժողովը չեքքին հետ այդ դրամներու
հաշիւները կանոնաւորել և Ահարոն-
եանի ձեռքէն առնելով զոր ու ա-
պարդիւն պիտի մնան ճիշդը, դո՞ւ
կ'ըսեմ, ինչո՞ւ կուզես, որ Ժողովուր-
դին դրամներով սնանին յախաճանա-
պէս այդ ձրկակները...

Ո՛չ, սիրելիդ իմ Որբերեան, այդ-
քան յառաջ մի՛ երթար, քեզի չճանչ-
ցողներ ալ կրնան գտնուիլ և կասկա-
ծիլ քեզմէ որ մի գուցէ անոնց զըր-
ախաններու պարարտացման մոռնալի
ու միջնորդ կ'հանդիսանաւ...

ԵՍ

Է բաւականէն տեւի ամօթապարտ
զգան ինքզինքն և եթէ բարեխըղ-
ճութիւն ունին՝ նոյն իսկ խղճաւորին
որ իրենց բացած խնդրաւ ու անի-
մաստ պաշարովը պատճառ եղան որ
Քաղ. Ժողովի անդամներէն ոմանք հը-
րաժարին և Ժողովը քաշուի:

Եւ հետեւեալը արդէն տեսնուե-
ցաւ թէ ինչ եղաւ: Այսօր դարձեալ
Քաղ. Ժողովի ընտրութիւնը խնդիր
մըն է որ կ'զբաղեցնէ հանրութիւնը
և չենք գիտեր թէ որոնցմէ պիտի
կազմուի յաջորդ Քաղ. Ժողովը:

Դարձեալ շատեր կը մտածեն օգ-
տուել այդ «ապիկար» կոչուած վար-
չութեան անդամներէն, որոնք կը մեր-
ժեն:

Հիմա վերջին օրերս առանելապէս
վաճառականներէ բաղկացեալ Քաղ.
Ժողով մը կազմուելու գաղափարն է որ
կը ձեռնուի, սակայն չենք գիտեր թէ
որքա՞ն իրագործելի է այս գաղա-
փարը:

Դժբաղդութիւն մը է որ ազգային
գործեր տաղավալի ու տարապահակ
աշխատութիւններ նկատուած են և
զոհողութեան ոգին չունի տրդի դրա-
պաշտ սերունդը որ երբեք չի խա-
ղապառուել հանրային գործերով, պա-
նոնք սեպհակաւորութիւնը ու մենաշը-
նորհը համարելով դատարկաշրջիկնե-
րու, բաղդախնդիրներու և կուսակ-
ցականներու:

ԱՐԳԱՍ ԱՆԳԵՂԱՑԻ

ԱՐԳԵԼԻՉ ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ

Ընդհանուր համոզումը այն է, թե մարդկային ընկերությունն և կառավարությունները կողմէն հրատարակում օրէնքները, չափանիշն են ապրումը քաղաքակրթութեան, և իրենց վրայ կը կրեն ընկերային յաջողական բարւոյնքներու աստիճանաչափը: Յոյց տուր քու քաղաքական և ընկերային օրէնքներդ, և քեզի ըսենք, թե քաղաքակրթութեան ո՞ր սանդղատին վրայ կը գտնուիս:

Օրէնքներու մասին խորհած ստեղծելու, անոնց մէջ քաղաքակրթական աստիճանաչափ մը գտնելու բաղձանքէն առաջնորդուած, չենք մտածեր սակայն, թե օրէնքները ուրիշ բան չեն, եթէ ո'չ — և ասի առանց այլ և այլի — ժողովուրդի մը ապրած մոլութիւններուն և ընկերական տգիտութիւններուն մէկ աստիճանաչափը, ճշգրիտ մէկ ակնարկով:

Եթէ քաղաքակրթութիւն ըսելով մենք պիտի հասկենք մարդկութեան յաջողական վերելքը զէպի ազնուացում, զէպի մեղմացումը բարձրուն, այն առան պէտք էր որ օրէնքները ցոյց տային մեզի, այդ յաջողական յառաջդիմութիւններուն յայտնութիւնը: Բայց կը տեսնենք, թէ հակառակ մարդկութեան կատարած երեւութական յառաջդիմութիւններուն, օրէնք կը բաղմունան, ազատութեան անունին տակ գործող մարդկութեան համար, արգելիչ օրէնքները, որոնք անկումի մը յայտարար նշաններն են: Եւ Նիցշէն, չվարանիւր ըսելով, թէ արդի քաղաքակրթութեան ընկերվարական աստիճանները եթէ յաջողէին պետութեան մը գլուխ անցնել, և պատահութիւն ունենային «օրէնքներ չիսելու», անոնք անկումի շրջանի մը պարտագրէին, և սարսափ կարգապահութիւնը պիտի ստեղծէին: որովհետեւ կը ճանաչէին զիստ մը միտաբայ արդի կարծիքը ուժի մը, գործնական հաւատարման մը գերման փրկափայտին տեսական վարդապետութեանը:

Այդ արգելիչ օրէնքներուն դոյռութիւնը, եթէ ուղիղ կը համեմատուի, քաղաքակրթութեան քայլերուն հետ, ապա ուրեմն, հարկադրուած պիտի ըլլանք ընդունելու, թէ քաղաքակրթութիւնը, ո'չ միայն չէ կրցած մեղմել բարձրը, այլ ընդհակառակն, շեշտած է վնասակար ունակութիւններու ծաւալումը, որ թուովին վրայ ինկող իւրի կաթիլի մը պէս կը տարածուի, կ'ընդլայնուի, և ծաւալակատնութեան օրէնքով, որ կը գործէ զանգուածներու մէջ, ինչպէս սովորութիւնը անհատներու մէջ, սոյն կը դառնայ արտաւար և վնասակար ընկերական վիճակ մը:

Այդ երեւոյթներէն վերջ ալեւս օրէնքները կը դառնան կ'ըլլան հայելի, այդ օրէնքներու ենթակայ եղող քաղաքացիներու ապրած մոլութեան և ընկերական ապականութիւններուն:

Մեր եկեղեցիին մէջ ընդունուած «Մեղա»ի բանաձեւ մը կայ, որ կը արուի ապաշխարողներու ձեռք: Իբր ուղեցոյց մը խոստովանութեան: 1895ին պատահաբար իմ «Նարեկացի» և իր ժամանակը վարդապետական լեզուի մէջ, ուժգնօրէն բողոքած էի այդ մեղաւոր մեղաքին զէմ, որ կըր'այ բարձրու ապականութեան ուղեցոյց մը ըլլալ աւելի, քան ուղեցոյց մը ապաշխարողներու ձեռքին մէջ: Որովհետեւ ան, իրեն խոստումը դարբնու ընթացին հետեւ և մշտեալ ուղեղներու կողմէն երեւակայութեան մեղքերու, կրնայ բաւական բան տրոհել ինչպէս լաւարիկի մարդոց, եթէ երբեք տնտես հետաքրքրուած ըլլային ուսումնասիրելու անոր պարունակած մեղքերու ցանկը:

Այսօրուան արգելիչ օրէնքները միտաբարութիւն մը չունին Մեղայի այդ բանաձեւէն: Ժխտական պատժութիւններու երկու շարք մը, «Մ'ընե» ներու երկար ցուցակը, որ օրէնք կ'ընթացնէ, առնուած է ապրումը կենսական, և ամեն մէկ գէշ վերաբերում, կենսի ամեն մէկ արտաւար վիճակ բացասական նոր օրէնքի մը ծնունդ կուտայ: Եւ մարդկային քաղաքակրթութիւնը այսօր, բարոյական միջոցներով անկարող է արգելելու մոլութիւնները, առանց ուստիկանութեան, առանց բանալի Որդափ առանձն ուստիկանութիւն և բանալի, գոյութիւն ունենան, մեր ձեռքը ապացոյցը պիտի ունենանք, թէ բարձրու ազնուացումի գործը դեռ կը կաղայ դարբնու ձեռքուն վրայ: Բարձրու ստորնացումները կը նրբանան, մոլութեան ըմբռնումը իմաստասիրութիւն մը կ'ըլլայ, և ալ այնուհետեւ քաղաքական օրինադրքերու արգելիչ կանոնները կ'ընդլայնուին հետզհետէ:

Քաղաքացիական առաքինութիւնը վարձատրուած չէ բնաւ օրէնքէն այն համեմատութեամբ, ինչ համեմատութեամբ որ պատժուած է յանցանքը, և հազիւ քանի մը տարիներէ ի վեր անհատական նախաձեռնութեամբ մրցանակներ սահմանուած են մոլութիւն մէջ ապրող առաքինի քաղաքացիներու համար: Արգելիչ օրէնքները, սակայն, միջոց մը չեն կրնար ըլլալ ո'չ առաքինութեան մշակոյթին և ո'չ ալ բառնալու շարիքը: Ուստիկանութիւն և բանալի, երկու կեղծանքներն են, ուրկէ չընտանաւորող զուրա կուգան շարիքը, աւելի կատարելագործուած իրենց կենսի գիտութեանը մէջ: Սաստի ու պատիժը փրկաբար օրէնքները չեն, ու չեն կրնար ըլլալ մարդկային բարձրու ազնուացումին համար: Դեռ այսօր իսկ շատ մը ընկերական տգիտութիւններ կան, որոնք կը խուսափին արգելիչ օրէնքներու սեղմումներէն, և այս այսպէս պիտի շարունակէ, որովհետեւ արգելիչ օրէնքներու յաջողական յաւելումները կամ մանրամասնութիւնները պիտի չկրնան հասնիլ մոլութեան բոլոր ներքնութիւններուն:

Մարդկային նկարագրին ազնուացումը կախումն չունի արգելիչ օրէնքներէ, որոնք մոլութիւններու ցանկ մը միայն պիտի ցուցադրեն: Քաղաքացիական առաքինութիւններու պաշտօնական և անպաշտօն քաղաքակրթութիւնը միայն պիտի զօրէ բաղմունքներու կենսի գեղեցկութիւնները, որոնք առաքինութեան պատուանդանները ըլլալու կոչուած են: Բարութիւնը ընկերական գեղեցկութիւններու հիմն է: Եւ ո'վ էր որ պիտի խօսէր, ո'վ էր որ պիտի քարոզէր այդ ճշմարտութիւնը, և անոր համոզումը ստեղծէր գիտակցութիւններու խորը:

Օրէնքի մը ձեւակերպութիւններէն ազնուացում և խաղաղութիւն սպասել, պիտի նմանէր տատակէն թուզ քաղելուն: Կենսի բարձր, ըմբռնումներու, հաւատքի, խորհուրդի գեղեցկութեան համադրումը առեւք ժողովուրդներուն, և այն օրէնք օրէնքները պիտի դադրէին մոլութիւններու և տգիտութիւններու վիճակացոյցը չորհայելի, և ողջմտօրէն ըմբռնուած ու ապրումը բարոյական արգելիչ օրէնքներու տեղը պիտի բռնէր: Առանց ստոր «անհատը այլեւ կը նկատուի որովայն մը, որուն ապրումը պէտք է ապահովել, բարոյական մարդը, անհատը կը դադրի այլեւ ոչնչութիւն մը ըլլալէ, փոփոխ մը ըլլալու համար: Եւ այդ օրէնք օր ծառացող և ծաւալող վտանգը փարատելը արգելիչ օրէնքի գործը չէ՞ բնաւ: Մարդկային այլասեռութիւն պատճառները փնտռելու եւ, պաշտօնականացած կեղծքներու մարդասեւեակ հրահանգութեանը, ապրումը իրենցին սնանկութեանը մէջ: Առանց առանց մարդկային վերելքը սնանկէլ բաւ մը միայն պիտի ըլլայ և հոգիներու սնանկութիւնը նոր

բանտեր, նոր ուստիկանութիւններ միայն պիտի կրնայ ստեղծել: Եւ այդ երկուքին բաղմունքներէն ինքնին պիտի ծագուի վկան պիտի ըլլայ բարձրու, և հոգիներու այլասեռութիւն: Որովհետեւ արգելիչ կանոն մը, օրէնք մը, կրնան ամուլութեան սկզբունք մը պարունակել իրենց մէջ, բայց երբեք պիտի չկրնան ունենալ գեղեցկի գործի մը ներշնչող սոյն: Չարիքը արգելելով բարիքը չ'ըստեղծուիր, ընդհակառակն բարիքին շանսորութիւնն է ամենէն զօրաւոր ոյժը, որ չարիքը կը խափանէ:

Փրկարար օրէնքները, որոնք առանց բացառութեան կը յարմարին բոլոր հոգիներուն, բոլոր սրտերուն, պէտք է երկու սկզբունք ցուցադրեն, իրաւունքի բաժնին մէջ, ապաւնիւն, և պարտքի բաժնին մէջ: Եւ այս երկու օրէնքները տիրապետին հոգիներուն, և առաջնորդին մեր գործերը, աշխարհի խնայումը պիտի ըլլայ, չարութիւններու, վատութիւններու, ընկերական այլասեռութիւններու ցուցադրութիւնը:

ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ազգային Գաղափար

Ուսումնական և Տնտեսական Մորհուրները խառն խորհրդակցութիւն մը ունեցան տեղի օր, Պաշտօնական սանհրու զինուելիք գումարին մասին: Ի վերջոյ որոշուեցաւ յառաջիկայ շաբթու լիազումար նիստի մը մէջ վերջնական կարգադրութիւն մը ընել այս մասին:

— Ընդ մէկ ու կէս ամիս առաջ Յունաստանէ հասած թղթակցութիւն մը հրատարակած էինք, որուն մէջ կ'ըզուշացնէին Ամերիկայ գաղթող ճամբորդները, որ անստորջ ու կասկածելի խոստումներէ չի խաբուին և հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լիւրի չկատարած չմտնեն շոգնաւ, յետոյ չըզլուրու և նիւթապէս ալ չտու: Ժելու համարմունքի շատերէ նմանօրինակ նամակներ ստացած ենք, որոնցմէ մին իր զգուշանալու յորդորներուն կը միացնէ նաև կարեւոր տեղեկութիւն մը ըսելով:

«Մտոյդ կերպով կ'տեղեկանք թէ Ամերիկայ մեկնելու համար Մարսէյլի և Յունաստանի ճամբով գացող ճամբորդները շատ նեղութիւններու կը հանդիպին և այն վայրերու անխիղճ միջնորդներուն գործիք դառնալով չարաչար կ'չհազարծուին: Բաց աստի Ամերիկայ կարենալ մուտ ունենալու համար Ամերիկեան կառավարութեան գրած նորանոր օրէնքներուն անգիտելի չըլլալով շոգնաւ իսկ մտնելու կ'արգիւրին և ամիսներով Յունաստան կամ Մարսէյլ ստիպուի կ'դատապարտուին, որով թէ նիւթապէս թէ բարոյապէս կոչնչանան:

Այժմ կ'տեղեկանանք որ իտալական Լոյտ Սապաուրօ ընկերութիւնը իր երկու լաւագոյն շոգնաւներէն «Բէ տի'թալիա» և «Բէ տի'թալիա տի'թալիա» յատկացուցած է Պոլսէն—Իզմիր—Բիւրէ և ուղիակի նիւթօրք երթեկութեան համար, այս կերպով գաղթականները ալ չեն ենթարկուիր փորձութիւններու ու դիւրութեամբ և յարմար գիններով կ'մեկնին իզմիրէ ուղիակի նիւթօրք տառնց շոգնաւէ շոգնաւ կամ նաւահանգստէ նաւա, հանգիստ փոխադրելու:»

— Անցեալ օր հրատարակած էինք պաշտօնական գեղոյց մը թէմէթիւ տուրքին տուրք ըլլալիք ձեւակերպութեան համար, կ'տեղեկանանք որ հակառակ նախապէս հիշէին կառավարութեան եղած այս կոչին, հայ առեւտրականները և արհեստագործները չեն

Հ. Բ. ԸՆԴ. ՄԻՈՒԹԻԻՆ

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ՀՐԱԽԻՐԱԳԻՐ

Կը խնդրուի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան յարգով Անդամներէն որ բարեհաճին ներկայ գտնուիլ Ընկերութեան Ընդհանուր Ժողովի Ժ. Նիստին, որ պիտի գումարուի 29 Ապրիլ 29ի ուրբաթ օրը, ժամը 4ին (յ. մ.) Միութեան կեդրոն, տեղին, Գահիրէ, 33 Շարա Մատապէի: Ներկայիւս կը ծանուցուի միտնալով թէ այն պարագային որ առաջին անգամ օրինական մեծամասնութիւն չի գոյանայ, ներկայ երկրորդ հրաւերի համաձայն Նիստը օրինաւորապէս պիտի գումարուի 13 Մայիս 1921ի ուրբաթ օրը, նոյն ժամուն և նոյն վայրը:

ՕՐԱԿԱՐԳ

1.— Տեղեկագիր 15րդ Տարեշրջանի (1920) և վաւերացում Հաշուներ չիտի:

2.— Առաջարկ կ'ըզր. Բարձր. Վարչութիւնը Բարեգործական Ժողովը:

3.— Մարգրի Հիմնական Կանոնադրի փոփոխութիւններու:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՆ

ԿԵՆՐ. ՎԱՐՉ. ԺՈՂՈՎ

Գահիրէ, 15 Փետրվար 1921

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Հունուսէն հասած ստիպողական հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ, ըստ Համաժողովի որոշումներուն, Թրակիոյ խնդրը անփոփոխ կը մնայ: Միջոյն նախկին նաւային խարխիւ մը պիտի հաստատուի նեղուցներուն մէջ: Իզմիրի խնդիրը կը մնայ համաձայն Մէլբի դաշնագրին պայմաններուն: Գոյսի մասին տրուած որոշումներէն կը հետեւցուի որ Լոյտ Ճօրճ այս կէտին վրայ տեղի տուած է, Թրակիոյ և Իզմիրի տեսակէտով իր քաղաքականութիւնը պահելու համար:

ԵԹԷ ԹՈՒՐԿԵՐԸ ՄԵՐԺԵՆ

Դաշնակից չընտանեկներու մէջ համաձայն են, որպէսզի այն պարագային որ թուրքերը չընդունին տրուած որոշումները, պահանջուի Գոյսի և Էնկիլիքի կառավարութիւններէն ընդունիլ զանոնք, հակառակ պարագային Դաշնակիցները պիտի փոխեն իրենց որոշումները ի վնաս Թուրքիոյ:

ԿՈՒՆԱՐԻՍ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Հելլեն պատերազմական նախարար Մ. Կունարիս Լոնտոնի մէջ խորհրդակցութիւն մը ունեցած է Մր. Լոյս Ճորճի, Մ. Պրիանի և ուրիշ քաղաքական անձնաւորութիւններու հետ: Հարցուցած են իրեն թէ Յունաստանի, ինչ ուժ և պարտականութիւններ ունի, որպէսզի պաշտօն տրուի իրեն Սէյրի գաշնադիրը գործադրել տալու: Մ. Կունարիս տուած է պահանջուած պատասխանները, որոն հիման վրայ Համաժողովը որոշումներ տուած է:

ԱԹԵՆԻ ՄԱՄՈՒԼԸ

Ամբողջ հելլենական մամուլը իրեն Յունաստանի քաղաքականութեան համար բարեբաղդ նշան մը, կը մեկնարանէ այն ի բողոքներ թէ, Համաժողովը թողած է միջազգային քննիչ յանձնախումբ մը զրկելու իր ծրագրով, և թէ Մ. Կունարիսը հրաւիրած է Լոնտոն:

Գալով Թուրքիոյ զինուորական լեւազան խնդրոյ, միեւնոյն մամուլը կ'ըսէ թէ, Թուրքերը պիտի կրնային ստանալ անոնցմէ մի քանին, բայց թէ սկզբունքով Հելլեն պատերազմականութիւնը ընդունելով այդ կերպ խորհրդակցութիւն մը, Ազգային ժողովին կողմէ իրեն որոշած իրաւաստութեան սահմանէն անդին անցած պիտի ըլլար:

Անկարելի է որ, պատերազմական նկատառութեան չափին, այն ուղեգիրը որ իրենց արուեստը ընդհանուր համաձայնութեամբ մը ազգային ժողովին և ամբողջ յոյն ժողովուրդին կ'ազմէ:

ԴԱՇՆԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ՅԱՌԱՋԱՆԱՆ

Լոնտոնէ կը տեղեկացնեն թէ, Համաձայնական զօրքը կը շարունակէ անարգել իր յառաջխաղացումը դերմանական հողամասերուն մէջ:

Անգլիոյ Գերման Դեսպանը մեկնած է Լոնտոնէն, Վոն Սիմընսի պատուիրակութեան հետ: Մեկնած է նաև Բարիզի Գերման դեսպան Մ. Մազէր:

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Լոնտոնէ կը տեղեկացնեն թէ, Համաժողովին ուրբաթ օրուայ նիստին, որ երկու ժամ տեւած է, Յունաստանի ներկայացուցիչները երկարօրէն բացատրած են այն պատճառները, որոնք զիրենց կ'արգելին ընդունելու՝ Իզմիր և Թրակիա միջազգային քննիչ յանձնախումբ մը զրկելու առաջարկը:

Յետոյ շարունակուած են խորհրդակցութիւնները, որպէսզի կարելի ըլլայ հելլեն տեսակետներուն վրայ լուծումի մը յանգիլ, և հելլեն տեսակետները, ինչպէս կ'երեւի կը պաշտպանէ Անգլիան:

ՅՐԱՆՍՍԿԱՆ ԴԺԳՈՀՈՒԹԻՒՆԸ

«Իտալա Նացիոնալէ» կը գրէ թէ Փաննական շրջանակները սկսած են դարձեալ անհանգստութիւն ցոյց տալ: Լոյս Ճորճի ընթացքին փոփոխութեան առթիւ Անգլիոյ Վարչապետը, դարձեալ Հելլեն տեսակետներուն ի նպաստ սկսած է արտայայտուիլ:

Թուրք ներկայացուցիչները հակառակ իրենց հղած զինուորներուն, դարձեալ կը յամարին քայլ մ'իսկ չի հեռանալ իրենց պահանջներէն:

Իտալական «Սթէֆանի» զործակալութիւնը ալ զեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ, եթէ Թուրքերը շարունակեն յամառ ընթացք մը բռնել, չեն կրնար այլևս իրենց յոյսը դնել Իտալիոյ վրայ:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ՄԵԾ ԳԱՄԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՍԱԳՆԻՍԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՈԳԵՂԱՐՑՈՒԹԵԱՆ

Գործնական փորձեր մագնիսացումի կամ իպնոսացումի, քունի ենթարկուած ենթակայի մը վրայ:

Տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ շաբթու:

ՄԷԼԵՋԻ ՄԷՋ

Մի միայն մէկ անգամուան համար:

ՏՈՄՍԵՐԸ ԳԵՏԻ Է ԿԱՆՆԱԻ ԳՆԵԼ Մուտք 50 դր:

Տպարանս Երկուշաբթի օր Գոց ըլլալով՝ «Ա. Մամուլ» կը հրատարակուի Զորեջշաբթի օր:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Փոփ տէր:	—
Լոնտոն	578 1/2
Բարիզ	10 25/40
Զուրիքերիա	25 2/40
Նիւ-Եօրթ	67 3(2)
Հոլանտա	51 1/40
Հոմ	5 18/40
Թղթորոյ	—
Անգլ. սպի	578
Տօլար	148
Յարանք	10 23/40
Լիւր Ի-աւլ.	5 20/40
Տրախմի	11 11/40
Լէյ	2 1/40
Մարք	2 15/40
Գուրն	10/40
Ոսկի	600
Նարուէն ոսկի	519
Բուպլի	175

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. Ազգական Որբանոցի. — Գ. և Տիկ. Գալուստ Փափազեան 20 օ. Յովհ. Զաքարեան հոգւոյն համար:

ՀԵԼԼԷՆ Ա.ՁԳ. ՇՈԳԵՆԱԻ ԸՆԿ.

ԿԻՍԱՄԱՅԱՅ ՆՐԹԵԻՆԿ
Բիրէ - Նիւ-Եօրթ
Հակոյ Թրանսպիրանթիք
«ՄԷՂԱԼԻ ԵԼԱՍ»
Կը մեկնի Հիւզարթի 4)17 Մարտ
Բիրէէն ուղղակի դէպի
Նիւ-Եօրթ (11 օրէն) ընդունելով
Իզմիրէ՝ ապրանք և ճամբորդ
Թրանսպիրանթիք
«ԹԵՄԻՍՈՒՐԻԼԵՍ»
Կը մեկնի Բիրէէն 12)25 Մարտին
ուղղակի
Նիւ-Եօրթ
Ընդունելով Իզմիրէ՝ ապրանք և
ճամբորդ, ծախուց և ճամբորդներու
գիններուն համար զիմէլ՝ ընդհ. գործակալներու
ՃՅՆ ԷԼԻԱՏԻՍ և ԸՆԿ.
Բարալ 217 - Լօքսլ Միտհատ փաշա
ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ՁԱՅՆԸ
Օր-Երէն՝ ապրանք և համարակալ
Տարեկան բաժնեգին 700 դր:

ZENITH

Ս.ՅԱՄԱՐԸ Լ.Ա.Ի.Յ.ՊԵՆ Դ.Ա.ՄԱՏԱՏԵՐ
ՎԱՀԱՆ ՋՄԻԻԿՆԱԿԻՍԵԱՆ
ՋՈՒՆԱ ՊԵՏԵՍԵՆ ԹԻԻ 13.15

Ջէնիւր այն ժամացոյցն է որ բազմաթիւ մէտալներէ զատ արժա-

նացած է նաեւ Արսաֆոյ Մրցման աստիճանին

Կը ծախուի Ջուիա Պետքէն Թիւ 13 և 15

ՎԱՀԱՆ ՋՄԻԻԿՆԱԿԻՍԵԱՆ Վաճառատուք

Հոն պիտի գտնէք Ջէնիւրէն զատ ճոխ պէտքերուն մը ոսկիէ և արծաթէ ապարանջանաւոր ժամացոյցներու նոյնպէս կա-
նանց և արանց համար գրգռանի ոսկիէ, արծաթէ և նիքէլէ կաղանդուուն նուէրքու

ՅԱՐՄԱՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻ

ԱՆԿԼՈ-ԻՍԹԵՐՆ ՔՕՔԵՐԱԹԻՎ ՔՕ. ԼՍԹՏ.

ՅՈՒՍԶԻԿԱՅ ՋՈՐԵՔՇՄԹԻ 3/16 ՄԱՐՏԷ ՍԿՍԵԱԼ
ԵՒ ՅԱՋՈՐԴ ՕՐԵՐՈՒ ՄԷՋ ՄԵԾ ԶԵՂՋ
ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԱԽՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆԳՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԻՋՄԻՐԻ ՌԻՂԱԿԻ ՆԻԻ-ԵՕՐԹ

«ՐԷ Տ'ԻԹԱԼԻԱ» (Re d'Italia)

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ ՀՍԿԱՅ ԴՈԳԵՆԱԻԸ
Իզմիր կը հասնի 28 Մարտին եւ կը մեկնի 30 Մարտին

ՇԻՏԱԿԷ ՇԻՏԱԿ ՆԻԻ-ԵՕՐԹ

Բոլոր ճամբորդներու համար մասնաւոր խնամք

Առատ կերակուր, վերջին ծայր մաքրաշքիւն

Ընկ. գործակալ W. F. Vanderze

Ճամբորդները պէտք են զիմէլ՝ ՇԱՀՈՒՄ ԵՒ ՎՈՒՋԻՆԱՅԻ Քարափ

Ֆ ա պ ը ր Գ ի ծ

Ֆրանսական նոր անդրովկէանեան

Ա Ս Ի Ա

Հոգեւաւը պիտի մեկնի Բիրէէն 8)21 Մարտին ուղղակի դէպի

Ն Ի Ի-Ե Օ Ր Թ

Միմիայն Մարտի 1 հանդիպելով, ընդունելով ամեն կարգի համար ճամբորդներ և գաղթականներ:

Տեղեւոյն ընտրութեան, ստմաններու և մանրամասնութեանց համար զիմէլ գործակալին

ԲԻԷՐ ՍԻՏԱՄԻ

13 ԼՕՔԱԼ ՊԱՐԱՊԱՐԵՍԻՍ

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆԻ

Ե. Մ Ա Ս

ԱՐԶԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԵՆ-ՃԵՄԱ ՍՈՒՆԵՐԻ

Սրբոր յամոյրին սրունքները սար-
սառն. պէտք է գուշակել թէ երկնա-
կամարին սխալները պիտի տառապան-
մանքնեցնեն:

Մօրհանգիստի աշխարհը, ինծի դարձուն,
յետոյ գէպի հորիզոնին երկիցս մթն-
ցած կէտին վրայ:

— Փոթորիկ, այնպէս չէ՞:

— Այո՛, փոթորիկ:

— Եւ ասիկայ ձեր անհանգստու-
թեան պատճառ կըլլայ:

Անմիջապէս չի պատասխանեցի:
Դանի մը կարճ խօսքեր կը փոխա-
նակէի Պեն-Ճեմայի հետ, որ իր կար-
գին կը ջանար հանդարտեցնել հետը-
հետէ շրջապատող ուղտերը:

Մօրհանգիստի կրկնեց իր ճիւղացումը:
Ուսերս բռնեցի:

— Անհանգստութիւն: Ոչինչ չեմ
գիտեր: Հոգեկանի մէջ երբեք փոթորիկ
չեմ տեսած: Բայց չեմ վստահիր: Ա-
մեն ինչ կարծել կուտայ թէ, վերա-

հաս մըրիկը բաւական բաւաճ պիտի
ըլլայ: Ասկէ վատ տեսէք արդէն...

Հարթ ժայռին վրայ, թեթեւ փոշի
մը կը բարձրանար: Անշարժ մթնո-
լորտին մէջ, աւաղի քանի մը հա-
տիկներ սկսան շուրջապատ բռնել, այն-
պիսի արագութեամբ մը, որ հետզ-
հետէ խելագարծիկ կը դառնար, մեզի
կանխաւ ցոյց տալով մանրանկար տե-
սարարը, անոր որ պիտի շղթայա-
գործուեր քիչ տառնէն:

Սուր ճիւղեր արձակելով սագերու
երամ մը անցաւ շատ ցածէն:

— Դէպի Սէպթա-Մանտիկոս խոյո
կուտան, ըսաւ Պեն-Ճեմա:

— Կտրելի չէ սխալիլ, կը խորհէի:
Մօրհանգիստի վրայ կը դիտէր հետա-
քրքրութեամբ:

— Ինչ պէտք է ընենք, հարցունց:
— Անմիջապէս դարձեալ հեծնել

մեր ուղտերուն վրայ, և դեռ սար-
սառն գիւղերէն բոլորովին չզրուած
երթալ սպառնալարան մը գտնել
հոգի բարձունքի մը վրայ: Խորհեցէք
մեր կացութեան մասին: Նպատակա-
յարմար է հետեւի չորցած առուի մը
վտարին: Բայց թերեւս քառորդ ժամ մը
չեղածմը, իկը պիտի պայթիւնէս ժամէն
ճշմարիտ հեղեղ մըն էր որ պիտի
թաւալի հոսկէ: Այս գրեթէ անթա-
փանց հողին վրայ, անձրեւները կը

հոսին ինչպէս գոյլ մը ջուրը սալա-
յատակուած մայրիկի վրայէն, Գետինը
չի ծծեր ջուրը և հետեւաբար հեղեղը
միշտ կը բարձրանայ: Ասկէ վատ դի-
տեցէք:

Ցոյց կուտայի իրեն, առաւ մէթը
բարձրութեամբ, օդին մէջ, ժայռա-
կոյտին կողմին վրայ փորոտած զու-
գահեռական գիծեր, որոնք մաշու-
միս հետքեր էին:

— Ժամէ մը ջուրերը մինչեւ այդ
բարձրութեամբ պիտի հասնին: Ահա-
ւասիկ նախորդ ողորդման նշանները:
Օ՛ն ճամբայ ելնենք: Ժամանակ պէտք
չէ կարանցներ:

— Ի ճանապարհ, ըսաւ Մօրհանգի-
ստի հանդարտութիւն:

Մեծ դժուարութեամբ կրցանք
ձուկի բերել մեր ուղտերը: Երբոր
ամէն մէկերն առողաւորութեամբ մեր
ուղտերուն վրայ, այս վերջինները
սկսան վազել այնպիսի արագութեամբ
մը, զոր սարսափը հետզհետէ անկա-
նուն կը դարձնէր:

Յեղակարծեմ հովը բարձրացաւ,
ահարկու հով մը, և միեւնոյն ժա-
մանակ կտրծիս լոյսը խաւարեցաւ:
հեղեղատին մէջ: Մեր գլուխներուն
վերեւ, ակնթարթի մը մէջ երկինքը
սակի խաւար դարձեր էր քան սե-
պատերը նորագործին ուրկը ստրայինք
չնչահատ:

(Շարունակելի)

ՍԵՊՏԵՄԵՐԻ ԻՐ ԿՈՉԸ

Կարսի ճակատը կորսնցնող Սեպտեմ-
բերի շարժումը մէջ հասաւ Պարսի-
սա, կտրեւորով փախչել Հայաստա-
նէն, ըստ գաղնակցական բարի սո-
վորութեան:

Մարտիկոյ հայ և օտար մամուլին
մէջ կարգացին այն «խանդավառ»
ընդունելութիւնը, զոր ըրած են այն
տեղւոյն մեր կարգ մը հայրենակից-
ները, անշուշտ «վերէն» եկած հրա-
հանգի համաձայն:

Մենք ալ թերեւս համամիտ գըտ-
նուէինք այդ ցոյցերուն, եթէ զինու-
թական արգար դատարան մը դատէր
Սեպտեմբեր և իր ընկերները ու զանոնք
անպարտ արձակէր, ինչպէս եղաւ Մօ-
պեթի անձնատուութեան մէջ զօր:

Յուրիկի համար:

Մեկայն չենք կրնար ըմբռնել
թէ՛ առանց այդ արգարացումին ըս-
պառնալ, ինչպէս մեր մէջ կը գըտ-
նուի մարդիկ, որոնք «ընդունելու-
թիւն» կը սարքեն: Ինչպիսի ըն-
դունելութիւն մը պիտի ընէր Մար-
տիկոյ Ֆրանսոցի ժողովուրդը, եթէ
վերջինս կամ ուրիշ բերդապաշտ
մը գերմաններուն յանձնող զօրավար
մը մանէր իրենց քաղաքը:

Բարիկի մէջ ալ Ավրել Մարսի
խաւար գնաց կոյտուն գիմաւորելու
իրենց ընկերը: Ասոր ալ բան մը չեմ
ըսեր: Միայն կը զարմանա՞նք թէ այս
մարդիկ եկեղեցիի բնէն հրաւեր ուղ-
ղել տուին Բարիկի գաղութին, որպէս-
զի գիմաւորելու երթան «զօրավար»
Բարիկի գաղութը ողջմտութիւնը ու-
նեցաւ ցարա անապարհութեամբ մի-
այն պատասխանելու եղած հրաւերին:

Լէնինի և պօլկեթներու դէմ ասոն
քիչթափառ սպառնալիքները զրկող Սե-
պտեմբեր, Եւրոպա հաղիւ ոտը կոխած,
այս անգամ կոչով մը կ'ապառնայ Եւ-
րոպայի և Ամերիկայի, ըսելով թէ
Արեւելք պիտի մնայ խռովութիւննե-
րու վաւարան մը, մինչև հայկական
հարթը չկարգադրուի:

Դաշնակցական մամուլը փութկո-
տութեամբ հրատարակեց այս կոչը,
սրուն հետեւեալն է թերեւ, որ Լոն-
տոնի մէջ խորհրդաժողովը գումարուե-
ցաւ անմիջապէս... Այս կոչին մէջ
չքմեղանք մը կը փորձուի Արեւմտե-
րոպայի ամօթալի գաղնադիրը ըստ-
բարդութեան համար, ըսելով որ,
եթէ այս գաղնադիրը չստորագրուէր,
թուրքերը պիտի քալէին Երևանի վը-
րայ: Սեպտեմբեր միայն թէ 1918ին
ալ թուրքերը քալեցին Երևանի
վրայ, բայց այս քաղաքին դու-
նեցուն ասիկ, Սարարապատի մէջ
շախմատիչ պարտութիւն մը կրեցին:
Այն ատեն ալ գաղնակցական հերոս-

ները փախած էին Երևանէն, բայց
հայ ժողովուրդը ունէր իր մէջ Ան-
դրոնիկի նման իսկական հերոսներ
որոնք ետքէն հեռացուեցան Հայաս-
տանէն, շնորհիւ դաշնակցական կա-
ռավարութեան յոսկալ ընթացքին:
Հայ ժողովուրդը այսօրուան աղէ-
տին պատմաստեաններէն կը սպասէ
որ զոնէ լուրու համաստեմբերը ու-
նենան:

Մօտերս կը հասնին Խաթախան և
Ս. Արարատեան (ներքին գործոց նա-
խարար): Անքերնիս լոյս:

(Աղագայ)

Տեղական Լուրեր

ԳԱՂԱՔԻՍ մէջ հեռաձայնի հաղոր-
դակցութիւն հաստատուելու համար կա-
տարուած աշխատութիւնները փու-
թով տառջ կը տարուին:

Կը յուսացուի որ, Մարտ ամսու-
վերջերը հեռաձայնը պիտի կրնայ գոր-
ծել կանոնաւորաբար:

ՆԻՃԻ և չըջակներու մէջ, երկ-
րաշարժի ցնցումներ շարունակ զգալի
կըլլան: Այս ցնցումներուն կը յաջոր-
դեն ստորերկեայ զօրաւոր և խուլ ու-
րտումներ:

ԳԱՐԱՆԹԻՆԱԻ գինեւորական հիւ-
անդանոցին ետեւ գտնուած է մեռ-
եալ նորածին երախայ մը կտուր մէջ
պատառուած: Ոստիկանութիւնը քնն-
նութիւն քացած է:

ԻՋՄԻՐԻ Հիւլէն Բ. Գօմիսէրու-
թիւնը, շաբթու մէջ հազար մեթր
խորանորդ տախտակ պիտի զրկէ
Գարապետուն և Չէմէ, գաղթական-
ներու համար տաղաւարներ շինելու
աւանտուած:

ՏԵՂԱՌՈՍ Բաւթէօրեան հաստա-
տութիւնը ստացած է նոր քանակա-
թեամբ կատաղութեան դէմ պատ-
ուաստի շինուկ, պայքարելու համար
այդ տհարկու պատուհանին դէմ որ
օրըստօրէ անուճ ցոյց կուտայ:

ԳԱՂԱՔԻՍ հիւլէն Բ. Գօմիսէրու-
թիւնէն ստացուած տեղեկութիւններու
համեմատ, այս տարւոյ բերքը սովո-
րականէն աւելի առատ ըլլալ կ'իտա-
տանայ:

ԵՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մոտեցնալ Արեւմտեան Պարսի-
սա ՄԱՂԱԿԱՆԸ 100 դր.
ԱՆԱԿՈՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 100 »
ԱՐՄԵՆԻԱ և ՀԱՅԱՍՏԱՆ 30 »
Միացած են քանի մը օրինակներ
փափաքողք թող զիմեն «ԶԱՐԹՈՒՔ»
գրատունը:

Ա Ձ Դ

Իզմիրի Ձին. Չրդ հիւանդանոցը կը
ծանուցանէ թէ՛ նուազորդի դրուած
են 3 ամսուան համար բանջարեղէնի
և նպարեղէնի տեսակները:

Նուազորդը տեղի պիտի ունենայ
առաջիկայ ուրբաթ օր 5)15 Մարտ
1921 ժամը 10—12 կ. ա.:

Այս նուազորդի պայմաններուն
տեղեկանալ փափաքողք կրնանամէն օր
մեր գրասենեակները ներկայանալ ժա-
մը 10—12 կ. ա.:

Իզմիր 11 Մարտ 1921

Տնօրէն

ՍԱԻՐ. ՎԱՍԻԼԻՈՒ

Իզմիրի Ձին. Չրդ հիւանդանոցը կը
ծանուցանէ թէ՛ նուազորդի դրուած է
ճերմակեղէններու և սաւաններու լու-
ացքը:

Նուազորդը տեղի պիտի ունենայ յա-
ռաջիկայ չորեքշաբթի օր 3)16 Մարտ
1921 ժամը 10—12 կ. ա.:

Պայմաններուն տեղեկանալ փա-
փաքողք կրնան ամէն օր մեր գրասեն-
եակները ներկայանալ ժամը 10—12
կ. ա.:

Իզմիր 11 Մարտ 1921

Տնօրէն

ՍԱԻՐ. ՎԱՍԻԼԻՈՒ

(Բժշկապետ)

Կ. Ս. ՊԱՆԱՊԱՆԵԱՆ
ԱԼԻԻՐԻ ԵՒ ՆՊԱՐԵՂԻՆՈՅ
ՍԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՀԱՅՈՑ ԵՒ ՆԱԿԱՆԵՐՈՑ ԴՊՄԱՅ
Բարեկենդանի տաթիւ ձեր փնտը-
րած

ՄԱՊԱՌՈՅԻՆ
Իտալական է՛ որ մեր քով կը ծախ-
ւի օխան միմիայն

40 ՂՐԾ.Ի

Մաքուր տպրանքի Տեղական պատ-
րաստութիւններէն տուելի աժանագին:
Բարեկենդանին անուշեղէն պէտք
է, անուշեղէն ալ մաքուր

Մ Ս Ղ Ք

պէտք է: Կրէտէի մեղրը մի՛ հաներ
մաքէ: Իսկոյն մեր վաճառատունը
զիմէ:

Մ Ս Ղ Ք

պէտք է: Կրէտէի մեղրը մի՛ հաներ
մաքէ: Իսկոյն մեր վաճառատունը
զիմէ:

Մ Ս Ղ Ք

պէտք է: Կրէտէի մեղրը մի՛ հաներ
մաքէ: Իսկոյն մեր վաճառատունը
զիմէ:

Մ Ս Ղ Ք

պէտք է: Կրէտէի մեղրը մի՛ հաներ
մաքէ: Իսկոյն մեր վաճառատունը
զիմէ:

— Ժայռին մէջ շատինան մը,
սանդուխ մը: Գոչեցի հովին մէջէն ըն-
կերներուս Եթէ վայրկեանէ մը չի
կրնանք հոն հասնիլ, բաներնիս բու-
սած է:

Ձիս չի լսեցին, բայց ետիս դառ-
նալով տեսայ որ միջոցը կը պահէին,
Մօրհանգի ինձէն անմիջապէս ետքը և
Պեն-Ճեմա ամենէն ետեւ, իր առջեւէն
քշելով հիւանալի ճարպիկութեամբ մը
մեր գոյքերը կրող ուղտերը:

Կուրացող փայլակ մը պատուեց
մութի խաւը: Որոտումի մը ձայնը,
ապառաժաւ պատնէշէն արձագանգ-
ուած մինչև անհուն, թնդաց և ան-
միջապէս անձրեւի գաղջ հատիկներ,
խոշոր խոշոր սկսան թափիլ երկին-
քէն: Բոպէի մը մէջ, արագութեան
հորիզոնական կերպով գէպի ետ տա-
րածուած պուրնուշները փական մեր
ջրաթոթախ մարմիններուն:

— Աղտոնեցանք, բացաքանչեցի
յանկարծ:

Մէկէն ի մէկ մեր աշին վրայ
սանդուխ մը կը բացուի: Առաւօտուն
մեր հետեւած հեղեղատին գրեթէ ա-
մենէն գաղթի անկողինն էր: Արդէն
ճշմարիտ հեղեղ մը կը հոսէր մեծ
ժխտով:

(Շարունակելի)

ՍԻՆԵՍԱ ՍԵԼԵՂ

Այսօրուընէ սկսեալ պիտի ներ-
կայացուի

ՊԱՐՄԻՐ ՏՕՄԻՆՈՅ

անուն հսկայ ժապաւէնին սկզբնաւո-
րութիւնը:

Բաղկացած է 16 շէշմէրէ

Այսօր առաջին երեք շէշմէրները!!!

Մասնակցութեամբ երկու հաժակ-
րելի գերասաններու:

Հիմի՛՛՛՛՛՛ և Լիւսիլ ԼԱԼԻ

Գաղտնի ոտական Հիւլիս, մեծ գո-
ղութիւններ կատարող աւազախում
մը կը հետապնդէ:

Լիւսիլ Լալ, որ Հիւլիսի սերահար-
ւած է, աղքատներու բարիք ընել կը
սիրէ, բայց իրեն պէտք եղած դրամը
չունենալով գողութեան դիմած է:

Օր մը, Հիւլիս, աւազախումը
հետապնդելու ժամանակ, Լիւսիլ Լա-
լի խումբին մէջ մեղսակցութիւն ու-
նենալը կը հաստատէ:

Արկածներ, գողերուն և ոստիկան-
ներուն միջեւ կռիւներ, և գեղեցիկ
Լիւսիլի ներկայութիւնը պիտի խան-
դավառեն ներկայները, որոնք առի-
թէ պիտի օգտուին սքանչալու
համար սոյն հոյակապ տեսարանին վը-
րայ:

Ինչպէս նաև՝
«13»ՐՈՒ ԳԱՂՏԵԻՔԻՆ շարը

(8րդ և 9րդ շէշմէրները)

ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺ

ԱՅԱՐՈՆ ԳՐԵԱՇԱՐԵԱՆ

(Վաշեալ ՊԱՆԵՆ ԵՒ ԲԱՐԻՁԷՆ)

Կը պատրաստէ ամեն տեսակ ար-
ւեստական սկուսներ Բաւալաք, Գրիճ,
Փիլիս, Պլօք, (inlay) մէկ կտոր ոսկի
զուրօն հալին, հալին, և կը զարմանէ
միայն երեք անգամէն վերջնականա-
պէս ամենաստատիկ ջիղի ցաւ ունեցող
փրած տկուսները, առանց տսեղի
(tire nard) ցաւին եկթարկելու:

Ատամահանութիւն տաանց ցաւի
Դիմեցէք իր նոր դարմանատեւ. ը
Ս, Ստեփանոսի շիտակին վրայ Բէշա-
տի փողոց թիւ 36:

ՈՒՆԱՐԷՆ աղբրագիրներու և
ՈՒՆԱՐԷՆ, ՀԱՅՈՐԷՆ, ՅՐԱՆՍԻ
ԲԷՆ, ԱՆԳԼԻՐԷՆ ու ԹՈՒՐԻՔԻ
ԲԷՆ լեզուով գրութեանց փոխա-
դարձ Թարգմանութիւններու համար
գիմել խմբագրատուն: